

УДК 378.147

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863.4/28.208841>**Неліна ХАМСЬКА,***orcid.org/0000-0001-5567-9266**кандидат педагогічних наук,**доцент кафедри педагогіки і професійної освіти**Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського**(Вінниця, Україна) nelina88@ukr.net***Анна КИНАЛЬ,***orcid.org/0000-0002-1315-8283**асистент кафедри англійської філології**Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського**(Вінниця, Україна) annakinal82@gmail.com*

ШЛЯХИ РОЗВИТКУ МОТИВАЦІЇ ДО НАБУТТЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТЬОГО ВЧИТЕЛЯ

У статті обґрунтовано актуальність проблеми розвитку мотивації до набуття інформаційної компетентності майбутнього вчителя у педагогічних закладах вищої освіти, визначено чинники, що активізують цей процес: усвідомлення необхідності в набутті інформаційної компетентності, розуміння теоретичної і практичної значимості знань з інформаційної грамотності, професійна спрямованість інформаційно-комунікаційної, цифрової діяльності, якість навчання (емоційна, яскрава форма викладу матеріалу; створення ситуації успіху, психолого-педагогічна підтримка студента в процесі набуття інформаційної компетентності, створення проблемних ситуацій в структурі навчальної діяльності), інтерес до проблематики інформаційної освіченості.

Доведено ефективність практичного досвіду розвитку мотивації навчання майбутніх учителів філологічних спеціальностей в інформаційному середовищі педагогічного університету в процесі вивчення педагогічних, фахових дисциплін, різних видів практики на основі врахування чинників, що забезпечують цей процес. Зокрема, практичне застосування знань щодо створення та використання яскравих та інформаційно грамотних презентацій під час виступів на семінарських та практичних заняттях, розробки та проведення фрагментів уроків та виховних заходів на основі впровадження відомих технологій, а саме: інтегрованого, інтерактивного перевернутого навчання, Е-навчання, використання різноманітних мобільних та комп'ютерних застосунків для навчання іноземних мов; участь у різноманітних міжнародних проектах із використанням інформаційно-комунікаційних технологій.

Підкреслено важливість використання інноваційних підходів до організації освітнього процесу, застосування сучасних інформаційно-комп'ютерних технологій, що забезпечувало швидкий зворотний зв'язок викладача і студента, стимулювало бажання бути успішним у майбутній професійній діяльності.

Ключові слова: *мотив, мотивація, позитивна мотивація до навчання, чинники, що впливають на розвиток мотивації, професійна компетентність майбутніх учителів, інформаційна компетентність майбутніх фахівців.*

Nelina KHAMSKA,*orcid.org/0000-0001-5567-9266**Candidate of Pedagogical Sciences,**Associate Professor at the Department of Pedagogic and Professional Education**Vinnitsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University**(Vinnitsia, Ukraine) nelina88@ukr.net***Anna KYNAL,***orcid.org/0000-0002-1315-8283**Assistant at the Department of English Philology**Vinnitsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University**(Vinnitsia, Ukraine) annakinal82@gmail.com*

WAYS OF MOTIVATION FOR ACQUISITION OF INFORMATION COMPETENCE OF THE FUTURE TEACHER DEVELOPMENT

The article substantiates the urgency of the motivation development problem to acquire information competence of future teachers in pedagogical institutions of higher education, identifies the factors that intensify this process: awareness of the necessity to acquire information competence; understanding of theoretical and practical significance of information literacy; professional orientation of information-communication, digital activities; quality of education (emotional, bright

form of material presentation; creation of the situation of success, psychological and pedagogical support of a student in the process of information competence acquirement; problematic situations creation in the structure of educational activities), interest in the issue of information literacy.

The effectiveness of practical experience in the development of motivation to teach future teachers of philological specialties in the information environment of the Pedagogical University in the process of studying pedagogical, professional disciplines, various types of practice based on the factors that maintain this process. In particular, the practical application of knowledge on the creation and use of bright and informative presentations while making speeches at seminars and practical classes, development and implementation of demo-lessons and educational activities based on the implementation of known technologies, namely: integrated, interactive inverted learning, E-learning, use of various mobile and computer applications for learning foreign languages; participation in various international projects using information and communication technologies.

The importance of innovative approaches implementation for the educational process organization is highlighted as well as the use of modern information and computer technologies, which provided rapid feedback between a teacher and his students, stimulated the desire to be successful in future professional activities.

Key words: *motive, motivation, positive motivation to studying, factors influencing the development of motivation, professional competence of future teachers, information competence of future specialists.*

Постановка проблеми. У сучасних умовах інформатизація розглядається як один із провідних шляхів модернізації системи всіх ланок освіти. З огляду на це виникла необхідність формування інформаційної компетентності майбутнього вчителя. Наявність цієї професійної характеристики фахівця забезпечить ефективний пошук, структурування інформації, її адаптацію до особливостей педагогічного процесу, орієнтацію в інформаційному просторі, створення власного інформаційного продукту, діяльність із різними його ресурсами, використання інформаційно-комунікаційних мультимедійних, цифрових технологій в освітньому процесі. Важливою умовою формування інформаційної компетентності майбутніх учителів є вмотивована навчальна діяльність, що забезпечується наявністю відповідних у них цілей, потреб, намірів, спонукань і значною мірою визначає успіх. Проте у процесі професійної підготовки майбутніх фахівців рівень мотивів навчання знижується. Опитування студентів педагогічного закладу вищої освіти свідчить про те, що причинами цього є проблеми з майбутнім працевлаштуванням, низькою оплатою праці вчителя, недоліками в організації освітнього процесу ЗВО тощо. Цілком зрозумілим є те, що все це негативно впливає на формування професійної компетентності майбутнього вчителя, зокрема інформаційної. Саме тому виникла необхідність у віднаходженні шляхів, які б актуалізували розвиток мотивації у здобутті інформаційної компетентності майбутнього вчителя.

Аналіз досліджень. Аналіз психолого-педагогічної літератури засвідчив, що проблематиці підвищення пізнавальної мотивації до навчання присвячено численні наукові праці вітчизняних та зарубіжних учених, зокрема: А. Маслоу – розробка основ гуманістичної теорії мотивації, ієрархії потреб, їх характеристики як основи людської

мотивації (Маслоу, 2009); Е. Дісі, Р. Райян – соціально-психологічні чинники інтринсивної мотивації (Ryan, Dісі, 2000); Є. Ільїн – сутність мотивів, їх структура і різновиди (Ільїн, 2006); С. Занюк психологічні чинники, що впливають на розвиток мотивації діяльності, практика мотиваційних тренінгів (Занюк, 2001); І. Зимня – основні підходи до дослідження мотивації (Зимня, 2004); Т. Левченко – аналіз мотивації різних видів діяльності – когнітивної, навчальної, творчої, наукової (Левченко, 2011). У працях О. Лучанінової, О. Мацюк схарактеризовано поняття позитивної мотивації навчання засобами ІКТ у процесі професійної підготовки майбутніх фахівців (Лучанінова, 2012), (Мацюк, 2014).

Провідні вітчизняні вчені Р. Гуревич, А. Гуржій, М. Кадемія, М. Козяр зосереджують увагу на науковому обґрунтуванні створення якісно нового інформаційно-освітнього простору, що сприяв би виробленню у студентів позитивної мотивації до самоорганізації та гармонійного розвитку; прагнення використовувати електронні джерела інформації та гаджети, щоб пізнавати нові факти, здобувати нові знання, уміння та навички, проявляти інтелектуальну активність та творчість, розвивати критичне мислення тощо.

У працях М. Мазурок зазначається, що педагогічна діяльність здійснюється завдяки мотивації, до якої належать професійні та особистісні мотиви, потреби, цілі, установки, ціннісні орієнтації. В основі мотивації компетентності лежить мотивація відповідності та орієнтація на перспективні цілі розвитку особистості (Мазурок, 2013: 59). Мотивація компетентності – це намагання максимально реалізувати свої здібності та кваліфікацію, безперервно підвищувати рівень професіоналізму.

Вітчизняний науковець М. Тріпак підкреслює, що сформована інформаційна компетентність

передбачає високу вмотивованість і потребу до отримання знань, умінь і навичок; здатність студента самостійно шукати, аналізувати, відбирати, обробляти і передавати необхідну інформацію за допомогою усних та письмових комунікативних інформаційних технологій; готовність до саморозвитку у цій сфері, необхідного для постійного підвищення кваліфікації і реалізації майбутнього фахівця у навчальній і професійній діяльності (Тріпак, 2019: 107).

На думку М. Голованя, до складу мотиваційного компонента інформаційної компетентності майбутнього вчителя входить потреба у створенні інформаційних продуктів; прагнення до творчої обробки інформації і створення інформаційних моделей з використанням комп'ютерних технологій; інтерес до інформаційної діяльності; прагнення самостійно використовувати можливості комп'ютера як засобу інформаційної діяльності у навчальній та позанавчальній діяльності; пізнавальні, професійні і творчі мотиви, які впливають на цілепокладання в процесі інформаційної діяльності (Головань, 2007: 62-69).

З огляду на вищезазначене, мотивація є одним із визначальних складників формування інформаційної компетентності майбутнього вчителя.

Мета статті – висвітлити шляхи розвитку мотивації до набуття інформаційної компетентності майбутнього вчителя.

Виклад основного матеріалу. У сучасній педагогіці не існує однозначного визначення мотивів та мотивації. Згідно з визначенням в «Українському педагогічному словнику» мотив – це спонукальна причина дій і вчинків людини, що має у своїй основі різноманітні потреби людини. Внаслідок усвідомлення і переживання природних, матеріальних і духовних потреб у людини виникають певні спонуки до дії, завдяки яким ці потреби задовольняються (Гончаренко, 1997: 214). Мотивація, у свою чергу, є системою мотивів або стимулів, що спонукає людину до конкретних форм діяльності або поведінки (Гончаренко, 1997: 217).

Розробляючи шляхи активізації мотивації до набуття інформаційної компетентності майбутнього вчителя, ми спиралися на дослідження вчених щодо ролі позитивної мотивації у цьому процесі. Основою позитивної мотивації є високі прагнення особистості на самореалізацію, використання її творчого потенціалу, що забезпечує найкраще задоволення потреби у цьому процесі. При цьому визначальну роль відіграє мотивація досягнення. Вона характеризується прагненням студента виконати справу на високому рівні

якості всюди, де є можливість проявити свою особисту майстерність та індивідуальні здібності (Павленко, 2011).

Спираючись на дослідження зарубіжного вченого А. Гебоса, ми виділили чинники, які сприяють розвитку позитивної мотивації до здобуття інформаційної компетентності майбутнього вчителя: усвідомлення необхідності в набутті інформаційної компетентності; розуміння теоретичної і практичної значимості знань з інформаційної грамотності; професійна спрямованість інформаційно-комунікаційної, цифрової діяльності; якість навчання (емоційна, яскрава форма викладу матеріалу; створення ситуацій успіху, психолого-педагогічна підтримка студента в процесі набуття інформаційної компетентності, створення проблемних ситуацій в структурі навчальної діяльності), інтерес до проблематики інформаційної освіти.

Названі чинники були враховані під час вивчення педагогічних та фахових дисциплін, зокрема «Основи педагогічної майстерності», «Методика виховної роботи», «Методика викладання іноземної мови», «Практика англійської мови», «Практика німецької мови». На заняттях значна увага приділялась правилам грамотного оформлення презентацій, розміщення текстових та графічних матеріалів на слайдах, особливостям сприйняття кольорових гам, застосування мультиплікації та анімації, підбору фонів, використання графічних об'єктів із вказанням авторства з метою дотримання принципів академічної доброчесності, а також застосункам та сайтам, за допомогою яких можна автоматизувати процес створення навчальної презентації (Prezi, Google Sheets, PowerPoint тощо).

Студентам було продемонстровано можливості застосування інформаційно-комунікаційних технологій на основі реалізації дидактичних принципів таких як: систематичності й системності навчання, наочності, професійної спрямованості навчання, свідомості, активності й самостійності студентів у освітньому процесі.

Під час вивчення дисципліни «Основи педагогічної майстерності» студентам було запропоновано взяти участь у онлайн дискусії з теми «Елементи зовнішньої техніки професійної діяльності вчителя» (Хамська, 2019: 4). Викладач ініціював дискусію, сформувавши завдання у закритій групі у соціальній мережі Facebook. Студенти висловлювали свою точку зору щодо культури зовнішнього вигляду сучасного вчителя, наводили приклади з досвіду інших країн, формували власну позицію щодо перспективи

введення дрес-коду у загальноосвітніх навчальних закладах, навчались аргументовано, виважено та толерантно висловлювати власну точку зору, ввічливо реагувати на критику тощо. Під час виконання завдання майбутні педагоги формували навички пошуку, аналізу, відбору, класифікації інформації за допомогою різних пошукових систем та підходів; навчались перевіряти інформацію на правдивість та достовірність, дотримуватись принципів академічної доброчесності (вказувати автора ідеї, не використовувати думки інших людей з мережі Інтернет тощо), а також створювати свій власний інформаційний продукт – пост у соціальній мережі, що відображав особисту обґрунтовану позицію майбутнього фахівця щодо культури зовнішнього вигляду сучасного вчителя. На нашу думку, актуальність проблематики, інноваційний підхід до організації дискусії, використання онлайн-інструментів для аргументації власної точки зору стимулювали пізнавальну активність та навчальну мотивацію студентів до формування інформативної компетентності.

Майбутні вчителі під час проведення години спілкування «Мій цифровий слід у мережі Інтернет» аналізували профілі один одного у соціальних мережах Facebook, Instagram, Twitter тощо, створювали соціальні портрети та психологічні характеристики згідно інформації, яку власники профілів надають у вільний доступ у мережі Інтернет; проводили психологічний аналіз фотографій та графічних зображень на аватарах у соціальних мережах; склали історії з життя людей, використовуючи інформацію з постів на персональних сторінках у соціальних мережах тощо. Окрім того, майбутні педагоги знайомили учасників з онлайн-інструментами для: визначення власного цифрового сліду в мережі Інтернет; відслідковування доступу до своїх цифрових фотографій, особистих даних; перевірки належності сторінки людині чи боту. Під час групових форм роботи було створено алгоритми та покрокові інструкції з правил безпечного використання соціальних мереж і налаштувань приватності.

Під час занять із теми «Створення банку тестових завдань» (навчальна дисципліна «Основи педагогічних вимірювань і моніторингу якості освіти») студенти дізнались про можливості інтерактивних конструкторів та інформаційних платформ для створення та збереження банку тестів, використання інформаційно-освітнього середовища як банку тестових завдань з метою їх багаторазового використання для забезпечення ефективного перевернутого, дистанцій-

ного навчання та самостійної роботи. У процесі організації самостійної роботи було визначено завдання, спрямовані на формування інформаційної компетентності майбутнього вчителя. Студенти навчались самостійно створювати, обробляти та аналізувати анкети та опитувальники (GoogleForms, OnlineTestPad, SurveyMonkey); розробляти власні тести та банки тестів з педагогічних та фахових дисциплін (GoogleForms, Quizlet, Wizer.me, Kahoot.com, LearningApps.com, JeopardyLabs.com) тощо.

У процесі вивчення навчальної дисципліни «Практика англійської мови» студенти використовували сайти, платформи, застосунки та конструктори для формування іншомовної комунікативної компетенції. Використання платформи LyricsTraining.com передбачає роботу користувача з популярними піснями іноземною мовою (платформа підтримує 18 мов): прослуховування, виконання тестових завдань, заповнення пропусків у тексті пісні запропонованими словами, формування речень з тексту пісні з поданого набору слів тощо. Студент має можливість самостійно обрати улюблену пісню або улюбленого виконавця, взяти участь у міжнародному змаганні зі швидкості або якості виконання завдань і навіть самостійно створити подібні інтерактивні завдання на базі улюбленого треку. Варто зазначити, що база платформи весь час оновлюється, а тому студент завжди може отримати доступ до найактуальнішого навчального контенту. Робота з платформою LyricsTraining.com забезпечує формування навичок аудіювання, читання та письма, роботу з граматичним та лексичним інструментарієм. Окрім того, дає можливість студенту вивчати іноземну мову у нестандартний спосіб на основі актуальних автентичних іншомовних матеріалів, що містять сленг, сучасні мовні утворення тощо. Це допомагає йому швидко адаптувати та застосовувати отримані знання у практику іншомовної комунікації. Прагнення вдосконалювати свій мовний та професійний рівень, потреба у самореалізації, інтерес до змісту навчального матеріалу є провідними стимулами мотивації майбутнього фахівця до формування інформаційної компетентності.

Не менш важливим є використання різноманітних мобільних та комп'ютерних застосунків для вивчення іноземної мови, більшість з яких вибудовують систему навчання на основі принципів систематичності та системності навчання. Наприклад, мобільний додаток DuoLingo дозволяє учасникові освітнього процесу перейти до другого завдання лише за умови успішного вико-

нання першого, надаючи при цьому необмежену кількість спроб. Таким чином, забезпечується автоматизація мовленнєвої навички, системність, доступність та послідовність навчання, високий відсоток засвоєння навчального контенту.

Участь в інтерактивних опитувальниках, вікторинах, тестах, веб-квестах створює на заняттях атмосферу здорової конкуренції, що є одним із чинників демонстрації успіху студента, підвищення мотивації до більш якісного формування інформаційної компетентності у майбутнього учителя.

Під час пропедевтичної практики майбутні фахівці відвідували уроки англійської та німецької мов у загальноосвітніх навчальних закладах. З метою підвищення мотивації до формування інформаційної компетентності майбутнім учителям було запропоновано проаналізувати та порівняти уроки англійської та німецької мов, на яких учителі застосовували інформаційно-комунікаційні технології та цифрові засоби навчання на всіх етапах уроку, або частково використовували окремі елементи інформаційно-комунікаційних технологій. Студенти під час спостереження переконалися у тому, що інформаційна компетентність учителя відіграє важливу роль у підвищенні рівня вмотивованості учнів до навчального процесу, активізації пізнавального інтересу до вивчення предмету, активності учасників освітнього процесу під час виконання вправ на інтерактивній дошці, у мобільних та комп'ютерних застосунках, веб-квестів та вікторин з автоматизованою перевіркою результатів тощо. Майбутні учителі відзначили важливу роль візуалізації та інтерактивності навчального контенту, швидкий доступ до великої кількості автентичних матеріалів для формування іншомовної комунікативної, соціокультурної компетенцій, можливості автоматизації під час виконання практичних комунікативних завдань. Після завершення пропедевтичної практики у загальноосвітніх навчальних закладах у студентів спостерігалось значне підвищення інтересу до формування інформаційної компетентності.

Підвищенню мотивації розвитку інформаційної компетентності у майбутніх учителів філологічних спеціальностей сприяє їх участь у різноманітних міжнародних проектах з досліджуваної проблематики. Студенти факультету іноземних мов брали участь у проектах «Вчитель нового покоління» від Британських Рад та «Навчаємось навчатися» від Гете-Інституту. Учасники проектів були залучені до таких форм інформаційно-комунікаційної діяльності, як: онлайн-конферен-

ції, веб-семінари, онлайн-дискусії, віртуальні обговорення, застосування методики «перевернутого» навчання, створення власного інформаційного продукту (електронних портфоліо, власних сайтів, розробок інтерактивних вправ та завдань) для забезпечення елементів мобільного та комп'ютеризованого навчання, уміння працювати в різних інформаційно-освітніх середовищах (GoogleClassroom, Zoom, МійКлас тощо).

Великим стимулом у набутті інформаційної компетентності є участь студентів у програмах міжнародної академічної мобільності. Проекти з англійської та німецької мов на платформі E-Twinning передбачали співпрацю з учасниками з інших країн, а саме: спільне виконання освітніх завдань, створення власного інформаційного продукту. Результати опитування учасників міжнародних проектів та викладачів, що працювали з цими студентами, засвідчили про значне підвищення рівня мотивації майбутніх педагогів до набуття інформаційної компетентності.

Методами спостереження, усного опитування, ми визначили, що врахування вищезазначених чинників стимулює розвиток мотивації до набуття інформаційної компетентності майбутнього вчителя. Так, на запитання «Чому ви прагнете бути інформаційно компетентними?» студенти відповіли: розуміння необхідності в набутті інформаційної компетентності (69,8%), усвідомлення значущості цієї характеристики майбутнього фахівця (71,9%), престижність цієї характеристики у професійній діяльності вчителя (75,4%), усвідомлення того, що діяльність учителя неможлива без інформаційної компетентності (76,3%), усвідомлення того, що уроки будуть більш прогресивними 70,3%, інформаційна компетентність це те, без чого не може бути успіху в професійній діяльності вчителя (75,2%).

Наступним етапом опитування було оцінювання за 9-бальною шкалою рівня впливу зазначених чинників на розвиток мотивації до набуття інформаційної компетентності майбутнього вчителя. Середньостатистичні значення подано у таблиці 1.

З аналізу таблиці 1. Розвиток мотивації до набуття інформаційної компетентності майбутнього вчителя можна зробити узагальнення про те, що на кінець експерименту показники дещо збільшилися в порівнянні з початковим етапом. І тому ми можемо спостерігати позитивну динаміку розвитку мотивації до набуття інформаційної компетентності майбутнього вчителя із урахуванням чинників, які впливають на цей процес.

Таблиця 1
Розвиток мотивації до набуття інформаційної компетентності майбутнього вчителя

№	Показники	Початок експерименту	Кінець експерименту
1.	Усвідомлення необхідності в набутті інформаційної компетентності	3,2	5,2
2	Розуміння теоретичної і практичної значущості знань з інформаційної грамотності	5,9	6,7
3.	Інтерес до набуття знань, умінь, навичок, досвіду інформаційної грамотності	3,9	5,0
4.	Бажання набувати інформаційної компетентності	4,3	6,1
5.	Успіх у професійній діяльності	2,9	4,5

Висновки. Отже, підвищенню мотивації розвитку інформаційної компетентності сприяли: усвідомлення необхідності в набутті інформаційної компетентності, розуміння теоретичної і практичної значущості знань з інформаційної грамотності, професійна спрямованість інформаційно- комп'ютерної, цифрової діяльності, якість навчання використання інноваційних підходів до організації освітнього процесу, застосування сучасних методів, засобів навчання, таких як: актуальні автентичні матеріали, інтерактивні програми, платформи та конструктори, спілкування у соціальних мережах. Можна стверджувати, що інноваційні методи (робота з онлайн вправами та тренажерами, інтерактивні тести та вікто-

рини, використання комп'ютерно-орієнтованого навчання у різних освітніх середовищах та платформах, симуляції), форми (перевернуте навчання, формування навичок іншомовного писемного мовлення засобами соціальних мереж та ведення живих журналів, ділові ігри, мультимедійні маршрути-екскурсії) та засоби (Інтернет, електронна пошта, програми-перекладачі, програми-тренінги, електронні енциклопедії та електронні словники, медіа портали, онлайн курси, програми-комунікатори, онлайн-конференції) уможливають посилення мотивації учіння студентів, а отже, дозволять активізувати процес формування інформаційної компетентності майбутніх учителів філологічних спеціальностей.

Створення та застосування інтерактивних онлайн вправ, вікторин, тестів, коміксів, розробка власного електронного портфоліо, ведення професійного блогу учителя, зйомка та обробка власних відео, залучення до освітнього процесу комп'ютерних навчальних програм та симуляцій з мережі Інтернет буде формувати інформаційну компетентність майбутніх педагогів, стимулювати пізнавальний інтерес, а отже, заохочувати студентів до самовдосконалення та професійного зростання.

Ефективними шляхами підвищення мотивації формування інформаційної компетентності майбутніх учителів є включення їх у самостійний пошук і відкриття нових знань, розв'язування проблемних завдань, заострення протиріч між традиційними методами навчання і новими знаннями з інфо-медійної грамотності, інформаційного досвіду; встановлення переваг між учителем зі сформованою інформаційною компетентністю та вчителем минулого; різноманітність та яскравість у використанні інформаційно-комунікаційних технологій. Це забезпечує зворотній зв'язок викладача і студента, стимулює бажання бути успішним у майбутній професійній діяльності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Головань М. С. Інформатична компетентність: сутність, структура та становлення. *Інформатика та інформаційні технології в навчальних закладах*. 2007. № 4. С. 62–69.
2. Гончаренко С. Український педагогічний словник. Київ : Либідь, 1997. 376 с.
3. Гончаренко С. У. Педагогічні дослідження: методологічні поради молодим науковцям. Вінниця : ДОВ «Вінниця», 2008. 278 с.
4. Гуревич Р. С., Кадемія М. Ю. Інформаційно-телекомунікаційні технології в навчальному процесі та наукових дослідженнях: навч. посіб. для студентів педагогічних ВНЗ і слухачів інститутів післядипломної освіти. Вінниця : ДОВ «Вінниця», 2004. 365 с.
5. Занюк С. Психологія мотивації. Київ : Ельга, 2001. 351 с.
6. Зимняя И. А. Педагогическая психология. Москва: Логос, 2004. 384 с. URL : <http://www.alleng.ru/d/psy/psy069.htm> (дата звернення: 27.04.2020).
7. Ильин Е. П. Мотивация и мотивы. Свнкт-Петербург : Питер, 2006. 512 с.
8. Інноваційні технології навчання в умовах інформатизації освіти / Р. С. Гуревич, М. М. Козяр, М. Ю. Кадемія, Л. С. Шевченко; за ред. Р. С. Гуревича. Львів : ЛДУБЖД, 2015. 396 с.
9. Левченко Т. І. Мотивація суб'єкта в різних видах діяльності. Вінниця : Нова Книга, 2011. 448 с.

10. Лучанінова О., Сталь І. Проблема мотивації студентів ВТНЗ до навчально-професійної діяльності. *Проблеми та перспективи розвитку науки на початку третього тисячоліття у країнах СНД*: матеріали І Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. (26-28 лютого 2012 р.). Переяслав-Хмельницький, 2012. С. 179–180. URL : http://neasmo.org.ua/zbirnik_final_02_2012.pdf (дата звернення: 27.04.2020).
11. Маслоу А. Мотивация и личность. 3-е изд. Пер. с англ. Санкт-Петербург : Питер, 2009. 352 с.
12. Мазурок М. Критерії та показники розвитку професійної компетентності педагогів у процесі підвищення їх кваліфікації. *Нова педагогічна думка*. 2013. № 2. С. 57–60. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npd_2013_2_15 (дата звернення: 27.04.2020).
13. Мацюк О. О. Формування професійної компетентності майбутніх перекладачів засобами інформаційно-комунікаційних технологій : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Тернопіль, 2011. 165 с.
14. Павленко Л. Формування позитивної мотивації у студентів до навчальної діяльності з використанням комп'ютерних технологій. *Портал наукових конференцій Центральноукраїнський державний педагогічний університет імені Володимира Винниченка*. URL : <https://www.cuspu.edu.ua/ua/2014-rik/3-mizhnarodna-internet-konferentsiia-2015/sektsiia-1/3531-formuvannya-pozytyvnoyi-motyvatsiyi-u-studentiv-do-navchalnoyi-diyalnosti-z-vykorystanniam-komp-yuternykh-tekhnologiy> (дата звернення: 16.05.2020).
15. Тріпак М. М., Шевчук О. В. Формування інформаційної компетентності майбутніх економістів в умовах інклюзивного навчання. *Науковий вісник Ужгородського національного університету : серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство* / голов. ред. М. М. Палінчак. Ужгород, 2019. Вип. 24. Ч. 3. С. 105–108.
16. Хамська Н. Б. Робоча програма «Основи педагогічної майстерності» підготовки бакалаврів, галузі знань 01 Освіта/ Педагогіка, за спеціальністю 014.02 Середня освіта (Мова і література (англійська, німецька, російська)). Вінниця, 2019. 15 с.
17. Ryan R. M., Dicit E. L. Self-determination theory and the facilitation of intrinsic motivation, social development, and well-being. *American Psychologist*. 2000. Vol. 55. P. 68–78.

REFERENCES

1. Golovan' M. S. Informatichna kompetentnist': sutnist', struktura ta stanovlennya [Informative competence: issue, structure and development]. IT and IT technologies in education institutions. 2007. Nr 4. pp. 62-69 [in Ukrainian].
2. Goncharenko S. Ukrains'kii pedagogichnii slovník [Ukrainian pedagogical dictionary]. Kyiv: Libid', 1997. 376 p. [in Ukrainian].
3. Goncharenko S. U. Pedagogichni doslidzhennya: metodologichni poradi molodim naukovtsham [Pedagogical research: methodological advice for young scientists]. Vinnitsya: DOV «Vinnitsya», 2008. 278 p. [in Ukrainian].
4. Gurevich R. S., Kademiya M. Yu. Informatsiino-telekomunikatsiini tekhnologii v navchal'nomu protsesi ta naukovikh doslidzhennyakh [IT technologies in the process of education and scientific research]. Vinnitsya: DOV «Vinnitsya», 2004. 365 p. [in Ukrainian].
5. Zanyuk S. Psikhologiya motivatsii [Psychological motivation]. Kyiv: El'ga, 2001. 351 p. [in Ukrainian].
6. Zimnyaya I. A. Pedagogicheskaya psikhologiya [Pedagogical psychological]. Moskva: Logos, 2004. 384 p. [in Russian].
7. Il'in E. P. Motivatsiya i motivy [Motivation and Motives]. SPb.: Peter, 2006. 512 p. [in Russian].
8. Innovatsiini tekhnologii navchannya v umovakh informatizatsii osviti / R. S. Gurevich, M. M. Kozyar, M. Yu. Kademiya, L. S. Shevchenko [Innovative technologies of education in the framework of education information]. Lviv: LDUBZhd, 2015. 396 p. [in Ukrainian].
9. Levchenko T. I. Motyvatsiia sub'iekta v riznykh vyдах diialnosti [Motivation of the person in different types of activities]. Vinnitsya, 2011. 448 s. [in Ukrainian].
10. Luchaninova O., Stal' I. Problema motivatsii studentiv VTNZ do navchal'no-profesiinoy diyal'nosti [Problems of high school students' motivation to educational and professional activities]. Problems and perspectives of science development at the beginning of the third millennium in SND. Pereyaslav-Khmel'niyskiy, 2012. pp. 179-180 [in Ukrainian].
11. Mazurok M. Kriterii ta pokazniki rozvitku profesiinoy kompetentnosti pedagogiv u protsesi pidvishchennya ikh kvalifikatsii [Criteria and markers of professional competency development of pedagogues in the process of their qualification upgrade]. *New pedagogical thought*. 2013. Nr 2. pp. 57-60 [in Ukrainian].
12. Maslou A. Motyvatsiya y lichnost [Motivation and personality]. Pyter, 2009. 352 s. [in Russian].
13. Matsyuk O. O. Formuvannya profesiinoy kompetentnosti maibutnikh perekkladachiv zasobami informatsiino-komunikatsiynikh tekhnologii [Professional competence of future interpreters formation by means of ICT]. Ternopil, 2011. 165 p. [in Ukrainian].
14. Pavlenko L. Formuvannya pozytyvnoyi motyvatsii u studentiv do navchalnoi diialnosti z vykorystanniam kompiuternykh tekhnologiy [Formation of positive motivation of students to educational activities with the use of ICT]. Portal of scientific conferences at Central Ukrainian state pedagogical university named after Volodymyr Vynnychenko. [in Ukrainian].
15. Tripak M. M., Shevchuk O. V. Formuvannya informatsiinoy kompetentnosti maibutnikh ekonomistiv v umovakh inklyuzivnogo navchannya [Information competence of future economist formation in the frameworks of inclusive education]. *Scientific visnyk of Uzhgorod national university*. Uzhgorod, 2019. Issue 24. P. 3. pp. 105-108 [in Ukrainian].
16. Khams'ka N. B. Robocha programa «Osnovy pedagogichnoi maisternosti» [Programme «Basics of pedagogical efficiency»]. Vinnitsya, 2019. 15 p. [in Ukrainian].
17. Ryan R. M., Dicit E. L. Self-determination theory and the facilitation of intrinsic motivation, social development, and well-being. *American Psychologist*. 2000. Vol. 55. pp. 68-78 [in English].